

SELV-EVALUERING

Glamsbjerg Efterskole 2014/2015: Livsstil

Gitte Jørgensen

Forord

Vi har igennem de sidste par år haft fokus på begrebet LIVSSTIL, som vi mener kan fungere som et samlet begreb for de kompetencer, vi gerne vil give eleverne med herfra. Der overordnede spørgsmål for dette skoleårs selvevaluering er: Hvorledes er det lykkedes os at implementere livsstilsprojektet på efterskolen.

Selvevalueringen skal foretages med udgangspunkt i skolens værdigrundlag, og man kan godt tillade sig at sige, at vores definition af livsstilsarbejde og skolens værdigrundlag er to sider af samme sag:

Definition af livsstil:

For os betyder livsstil "den måde, man tænker over og lever sit liv på". I løbet af dit skoleår på GFE vil du få mange forskellige input, der gerne skulle hjælpe dig med at træffe nogle gode valg i dit liv fremover.

Efterskolens værdigrundlag:

Glamsbjerg Fri- og Efterskole vedkender sig de grundtvig/koldske tanker om menneskelivet og skolelivet som udgangspunkt for efterskolens værdigrundlag:

- Vores grundholdning er, at mennesker er forskellige, og at der i denne forskellighed ligger en stor styrke.
- Vi mener, at mennesker har brug for positive oplevelser af egne kræfter og evner. Vi ønsker derfor at stimulere de unge menneskers selvværd ved at give den enkelte passende udfordringer så vel fagligt som menneskeligt, ligesom vi ønsker at udvikle det hele menneske.
- Efterskolelivet er et forpligtende anliggende for såvel skolens ansatte som for de unge mennesker, der skal opleve et værdifuldt fællesskab, hvor de gennem medindflydelse og medansvar oplever sig selv som en vigtig del af helheden.

Vi har evalueret i personalegruppen, bl.a. via individuelle spørgsmål til den enkelte medarbejder og gruppe-drøftelser. Nedenfor er anført de overordnede spørgsmål:

- Hvordan har du/vi arbejdet med livsstil i skoleåret 2014/15?
- Hvordan har dit/vores arbejde med livsstil bidraget til, at eleverne har oplevet det positive ved forskellighed?
- Hvordan har dit/vores arbejde med livsstil bidraget til at give eleverne positive oplevelser af egne evner, øget deres selvværd og givet dem passende udfordringer?
- Hvordan har dit/vores arbejde med livsstil bidraget til, at eleverne har mødt et værdifuldt fællesskab, hvor de gennem medindflydelse og medansvar oplever sig selv som en vigtig del af helheden?

Hvordan arbejder vi med livsstil?

Vi arbejder med livsstil inden for mange forskellige områder af efterskolelivet, og her skal blot fremhæves nogle stykker:

I hustimerne arbejder vi bl.a. med livsstil, når eleverne møder hinandens forskelligheder. Det giver anledning til spørgsmål og refleksion, når de hører om de andres baggrund og erfaringer, og på en kultur- og realkompetencedag i begyndelsen af skoleåret er der fokus på, hvor eleverne kommer fra, både elever, der har etnisk danske rødder, elever fra Grønland og elever med en anden religiøs baggrund.

Vi arbejder ligeledes med livsstil i hustimerne, når vi underviser eleverne i konflikthåndtering, og når vi har målsætningsamtaler med dem.

Skolens samværsregler er med til at støtte op om livsstilsprojektet i forbindelse med at give eleverne kompetencer til at træffe fornuftige valg. Vores insisteren på, at eleverne skal overholde tidspunkter og passe

deres opgaver/pligter, er ikke kun en nødvendighed for at få efterskolens fællesskab til at fungere, men er med til holde fokus på, at det også er krav, eleverne vil blive mødt med på fremtidige uddannelser og arbejdspladser.

I skolens linje- og valgfagstilbud er der også mulighed for at arbejde med livsstil, både den fysiske og mentale og den mere reflekterende side af livsstilsbegrebet.

På kokkelinjen arbejdes der bl.a. med råvarehåndtering, hygiejne, egenkontrol og med fremstilling af sund og velsmagende mad, og eleverne får et indblik i, hvad det vil sige at uddanne sig som kok, inden de i givet valg vælger det som ungdomsuddannelse.

På designlinjen har eleverne været på uddannelsesbesøg på Kunsthåndværkerskolen i Kolding og har derigennem har mulighed for at reflektere over om design og billedkunst skal være en del af deres fremtidige uddannelsesforløb eller "bare" en givende hobby.

På linjen for livsstilspiloter har der, som navnet siger, været ekstra meget fokus på livsstil, idet der både har været arbejdet med at komme i god form og afprøve forskellige motionsformer. På det mentale område har der været arbejdet med "Økonomi for unge" og med "Psykologi for unge".

Nogle af de emner, der arbejdes med på linjen for livsstilspiloter, kan også vælges af de øvrige elever som valgfag, fx Økonomi for unge, Psykologi, CrossFit og Mountainbike. Hertil kommer valgfag som Boksning, Håndbold, I form til ski, Beachvolley og Filosofi, der gerne skulle give elever mulighed for at finde ud af hvilken motionsform, de godt kan lide.

Hvordan har eleverne oplevet det positive ved forskellighed?

I mange tilfælde kræver det næsten ikke noget fra skolens medarbejdere at give eleverne denne oplevelse med. De fleste elever reflekterer automatisk over hvor spændende det er at komme til at lære nogle mennesker at kende, som de nok ikke havde mødt, hvis det ikke var for efterskolen. Det kan være unge, der har en helt anden stil (tøj, frisure, makeup osv.) end de mennesker, man omgås til daglig, eller unge med helt andre interesser eller opvækstvilkår end man selv har. De fleste elever kan glæde sig over, at efterskolen har "tvunget" dem til at åbne op og være nysgerrige, og de kan konstatere, at det har beriget deres liv og gjort deres verden større.

I flere af skolens aktiviteter skal der løses opgaver, der kræver forskellige kompetencer eller styrkeområder. Det mest oplagte eksempel er musicalugen, hvor eleverne selv vælger deres arbejdsområde, men hvor alle arbejder mod samme, fælles mål. Hvad er bandet uden lyd mændene, hvad er skuespillerne uden kostume-folk og sminkører og hvad ville forestillingen være uden en god lysætning.

Også under teambuilding-aktiviteterne i opstartsugen og under superdøgn er der fokus på samarbejde og nå fælles mål ved hjælp af gruppemedlemmernes forskelligheder.

Hvordan har eleverne fået positive oplevelser af egne evner, passende udfordringer og øget selvværd?

På Glamsbjerg Efterskole er livsstil og udfordringer uløseligt forbundne. Vi vil nemlig gerne udfordre vane-tænkningen, og vi vil gerne udfordre eleverne til at udvikle sig.

I såvel den almindelige, daglige undervisning som i emneuger, på ture og lejrskole forsøger vi at give eleverne udfordringer, der passer til den enkelte elevs udgangspunkt. I undervisningen arbejder vi med "zonen for nærmeste udvikling", og her oplever eleverne, at det kan betale sig at kæmpe og udfordre sig selv.

I matematik for vores superhold har der eksempelvis været arbejdet med bevægelse i undervisningen, og det har været en udfordring for en del af eleverne, der er vant til, at matematik foregår ved en computer eller ved et bord i undervisningslokalet. Matematik i bevægelse har kørt hver fredag i en lang periode og

har givet eleverne både fysiske og sociale udfordringer. Og da eleverne først havde vænnet sig til det, har det helt klart flyttet deres grænser for troen på egen udvikling.

Både kokkelinjen og linjen for livsstilspiloter har udfordret eleverne ved undervisning, der viser, hvor maden kommer fra. Eleverne har eksempelvis skullet tilberede en høne og har mere med i hele processen fra slagting til stegning på bål. Ingen elever er blevet tvunget til at deltage i mere end de havde mod på, men alle er blevet udfordret og har fået en øjenåbner.

Der kan gives rigtig mange eksempler på, hvordan elevernes selvværd er vokset, fordi de har haft positive oplevelser af egne evner, men her har fokus på livsstilsarbejdet, så vi nøjes med yderligere et eksempel:

Vi har haft en elev på designlinjen, der har været frustreret over at skulle tage stilling til fremtidige uddannelsesvalg. Hun har igennem året udviklet sig markant fagligt inden for de områder, eleverne har arbejdet med på designlinjen, ikke mindst inden for arbejdet med smykker. Linjens besøg på Kunsthåndværkerskolen var med til at åbne øjnene for, at man godt kan vælge sig en fremtid inden for det kreative område, og et praktikforløb hos en guldsmed bekræftede hende i, at det var den vej, hun skulle gå.

Hvordan har eleverne mødt et værdifuldt fællesskab, hvor de har oplevet sig selv som en vigtig del af helheden?

Musicalugen har allerede været nævnt i et tidligere afsnit, men er også helt oplagt at nævne her. I denne uge bidrager hver enkelt elev med det, han eller hun er god til, og ingen af opgaverne eller arbejdsfunktionerne kan undværes.

Det gælder også de øvrige aktiviteter, der er nævnt som eksempler på, at eleverne oplever styrken ved forskellighed.

I elevhusene er hver enkelt elev en vigtig del af helheden, både for husets sammenhold og for de praktiske opgaver, der er fordelt mellem eleverne i huset.

Hvis eleverne på et værelse ikke fungerer sammen, kan en flytning komme på tale, og i mange tilfælde involverer det de øvrige elever i huset, der også må indgå i flytteplanerne. Her oplever eleverne, at de alle sammen må bidrage og måske gå på kompromis med egne ønsker for at alle kan have det godt. Det kan godt være en svær proces, men ikke desto mindre synes vi, at der finder en vigtig læring sted undervejs.

Hvad fungerer mindre godt?

På linjen for livsstilspiloter oplever vi, at linjen er meget søgt ved skoleårets begyndelse, men efterhånden falder en del elever fra, og de elever, der er på linjen er svære at motivere, når det gælder faglige forløb, hvor der fx arbejdes med kost og motion, eller hvor der arbejdes målrettet med, at eleverne kommer i bedre form. Til gengæld nyder eleverne, når der er tale om mere enkeltstående aktiviteter, hvor de skal prøve noget nyt.

I forbindelse med vores måltider laver vi bordplan for eleverne, så de også kommer til at spise sammen med nogen, de måske ikke er så meget sammen med i hverdagen. Denne bordplan ændrer vi nogle gange i løbet af skoleåret, for det er vigtigt for os, at eleverne oplever forskelligheden og udfordres til at snakke med andre. Det ser dog ikke ud til, at vores gode intentioner kommer helt i mål. Vi kan opleve borde, hvor næsten ingen snakker sammen, og vi oplever også med jævne mellemrum, at eleverne snyder sig til at sidde sammen med deres venner.

Vi oplever indimellem, at en elev kan have så mange dårlige oplevelser med i bagagen, at vedkommende har svært ved at indgå i et fællesskab eller har mistet troen på, at det kan lykkes. Denne elev vil også ofte

stejle overfor bare ganske små udfordringer, og de andre elever oplever måske, at vedkommende unddrager sig fællesskabet, både når det gælder den mere sociale side, og når det gælder løsning af fælles opgaver.

Hvordan vil vi blive endnu bedre til at arbejde med livsstil?

Vi skal i første omgang tydeliggøre over for os selv, hvor og hvordan vi arbejder med livsstil:

- I hustimerne
- På linjerne
- Ved arrangementer og aktiviteter
- Gennem samværsreglerne
- I arbejdet med elevernes realkompetencer/målsætningssamtaler

Vi kan ligeledes blive bedre til tydeliggøre dette livsstilsarbejde over for eleverne og bringe dem til at reflektere over begreber som forskellighed, fællesskab, udfordringer og udvikling og bruge det som en motivationsfaktor.

I hustimerne kan vi blive bedre til at italesætte, at uoverensstemmelser og konflikter ikke bare er et onde, men at løsningen af dem giver eleverne en vigtig læring og er med til at udvikle dem. Vi kan ligeledes blive bedre til at forlange, at eleverne tager medansvar for hinanden ved at synliggøre deres forskellige vilkår og baggrund.

Vi har nok i de senere år haft en tendens til at køre både ressourcestærke og mindre ressourcestærke elever på "skåneprogram", forstået på den måde, at vi nogle gange har tænkt, at eleverne jo ikke er kommet på efterskole for at tage sig af andres problemer, og det har vi så handlet ud fra. Og for de "svagere" elevers vedkommende har vi nok i for høj grad respekteret deres ønske om, at andre ikke må kende til deres svagheder.

Vi forestiller os, at vi - selvfølgelig med respekt for, med empati for og i samarbejde med den enkelte elev – kan "skåne" lidt mindre. Det er ikke altid til den svage elevs bedste, at de andre ikke får noget at vide, for det kan tværtimod øge de andre elevers forståelse for denne elevs særlige vilkår og motivere dem til at yde lidt ekstra. Dertil kommer, at vi godt kan blive bedre til at give eleverne forståelse for, at "de stærkeste skuldre skal trække de tungeste læs", eller med andre ord lade mere ressourcestærke elever forstå, at når vi forventer noget mere af dem, er det naturligvis fordi vi også gerne vil have, at de udvikler sig. De er selvfølgelig ikke kommet på efterskole for at løse andres problemer, men de kan opleve, at det også gør dem godt, hvis de hjælper en anden, der har brug for det.

På linjerne skal det synliggøres, hvordan den enkelte linje arbejder med livsstil, og der skal måske planlægges events eller ture, hvor livsstil er i fokus.

Linjen for livsstilspiloter skal have sin undervisningsplan op til revision, og der skal kigges på, om vi er gode nok til at beskrive linjen, så kommende elever ved, hvad det er de vælger.

Når vi planlægger skoleårets fællesarrangementer, vil det være fornuftigt at have fokus på livsstilsbegrebet og lade dem dække nogle af de områder, vi ikke kommer så meget ind på i hverdagen.

Når vi taler med eleverne om vores samværsregler, kan vi blive bedre til at tydeliggøre, at der ikke bare er tale om restriktioner, der skal få efterskolens fællesskab til at fungere eller gøre de voksne trygge, men at der rent faktisk er tale om krav, som de skal kunne leve op til i deres fremtid også.

Vi har igennem en årrække arbejdet med realkompetencer, forstået som elevens faglige, personlige og sociale kompetencer, og som afslutning på skoleåret har eleven fået et realkompetencebevis. Det er selvfølgelig helt åbenlyst, at vi fortsat skal arbejde med de nævnte kompetenceområder, men såvel begreb som metoder kan godt trænge til en justering i forhold til bl.a. livsstilsarbejdet.

Vi påbegynder en møderække i personalegruppen med ovenstående i fokus og med opstart 1. juni 2015, så vi er klar med en tydeligere livsstilsprofil til det nye skoleår.